بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ހައިކޯޓް / ދެކުނުގަބީލު
ސ. ހުޅުދޫ - މީދޫ
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/HC-S-A/04
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:

* ނަން: އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލް
* އައިޑީކާޑު ނަންބަރު: -
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ އިދާރާ

- އިސްތިއުނާފު ބަރުދަލު ފަރާތް:

* ނަން: ޖީނަތު ޙަސަން
* އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A099551
* ދާއިމީ އެޑްރެސް: ރިވަރސައިޑް / ސ. ހިތަދޫ
* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ރިވަރސައިޑް / ސ. ހިތަދޫ

* ރަޖިސްޓްރީކުރުނު ތާރީޚު: 04 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1441 / 29 ޖަނަވަރީ 2020
* ނިމުނު ތާރީޚު: 17 ރަޖަބު 1441 / 12 މާރިޗު 2020

- އިސްތިއުނާފު ކުރުވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 130/S2C/2019
- ނިންމިކޯޓު: އައްޑޫއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ރަޖިސްޓްރީ ބާޠިލުކޮށް ދިނުމަށްއެދި
- ހުށަހެޅި ތާރީޚު: 25 މާރިޗު 2019 * ނިމުނު ތާރީޚު: 01 ސެޕްޓެމްބަރު 2019
- މައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު ޙަލީމް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ހާމިދު

(ޚުލާޞާ)

- **ދައުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާ އުކާޝާން ނިޔާމާފުށިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ޢަރުޟުކުރި ފަރާތަކީ ސ. ހިތަދޫ / ރިވަރސައިޑް، ޢީސާ ހަސަން (އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A099551) އެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބެލިއިރު، އެޤަޟިއްޔާއަކީ، ނަންބަރު GVR-319/2018 "ގޯތިގެ ވަޑުދި ރަޖިސްޓްރީ" އާއި އެއްވެސް އަސްލެއްގެ މައްޗަކަށް ބިނާނުކޮށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ބިމާއިބެހޭ ޤާނޫނު) އާ ޚިލާފަށް ހަދާފައިވާ ރަޖިސްޓްރީއަކަށްވާތީ އެރަޖިސްޓްރީއަކީ ބާޠިލު ރަޖިސްޓްރީއެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް އެދި، އައްޑޫސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފަރާތުން ސ. ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޢީސާ ހަސަންގެ މައްޗަށް ދައުވާކޮށް ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއްކަމުގައި،

އެމައްސަލަ ބަލައި ކޯޓުން ހުކުމްކުރުމުގައި، "ދައުލަތަށް، ނަމްބަރު GVR-319/2018 "ގޯތިގެ ވަޑުދި ރަޖިސްޓްރީ" އާއި އެއްވެސް އަސްލެއްގެ މައްޗަކަށް ބިނާނުކޮށް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ބިމާއިބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި ޚިލާފަށް ހަދާފައިވާ ރަޖިސްޓްރީއަކަށްވާތީ އެރަޖިސްޓްރީއަކީ ބާޠިލު ރަޖިސްޓްރީއެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށް އެދި، އައްޑޫސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފަރާތުން ސ. ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޢީސާ ހަސަންގެ މައްޗަށް ދައުވާކޮށް ހުށަހެޅި މިމައްސަލާގައި، ޝަރީޢަތަށް ފާހަގަ ކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބެލުމުން، ސ. ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޢީސާ ހަސަންގެ ނަމުގައި ހަދާފައިވާ ނަމްބަރު

GVR-319/2018 ގޯތީގެ ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީ ބާޠިލު ކުރާނެ ތަރުއް ނިންމާކަމަށް ކަނޑައަޅައި،

ހުކުމްކޮށްދީފައެވެ." މިފަދައިން ހުކުމް ކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

-02 އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތުގެ މަތިން އަޑުއެހުމުގެ ހިޔާރު ދެއިސްތިހާރު ކޯޓުގެ ނަންބަރު

130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމްކުރުމާ ގުޅިގެން އަޕީލްސިވިލްގެ ފަރާތުން އެޤަޟިއްޔާ

އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ފާހަގަކޮށް އެނގުނުތަކާކުޑު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ

މަބާދިއުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާތީއެވެ.

* ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ: އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދަޢުވާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްވެސް

ލިޔުމަކަށްއަދި ހުށަހަޅާފައިވާ އެއްވެސް ނުކުތާއަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމެއްނެތި އެއްގެ އަޑުގެ ހިތަދު ދެފިސްޓްރޭޓް

ކޯޓުގެ ނަންބަރު 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަވާފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ބިމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ(ށ) އާއި 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) އާއި ޝަރީޢަތުގެ މަބާދިއުތަކާ

ޚިލާފު އުސޫލުތަކާ ހިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

* ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ: ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމުގެ ޤާނޫނު) އާ

އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިން ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބިންހޯދާފައިވާކަން އެނގެން އެއްވެސް ސަބަބު ލިޔުމެއް އަދި

ހުށައެއްވެސް ނެތީސް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ގޯތިތެރެއް ލިބިފައިވާ ޤާނޫނާ ހިލާފުކަން

ސާބިތުކޮށްދެވިފައި ނުވާކަމަށް ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 5.1 ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރުމުން ނުކުތާތަކުގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ

އުސޫލުތަކާ ހިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

* ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ: ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 4.4 ގައި ރަޖިސްޓްރީ ހެދުމާއި

ގޯތިބަށް ގޮތުން ތަރުތީބު ނުހިންގައި ހަމައެކަނި ރަޖިސްޓްރީ ބާތިލުކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުމަށް ޤާނޫނު

އަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ހިލާފުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެއްގެ އަޑުގެ ހިޔާރު ދެފިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ

ނަންބަރު 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ، ޤާނޫނު އަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކަރަން ބޭނުން ހުރަހެއް ނުކުތުމަށެވެ.

-03 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު 130/S2C/2019 ނަންބަރު ކޭހުގެ ޕްރިސްޓޭޖް ހިނދު އަޑުއެހުން ގޮތުގެ ތަފްޞީލު، އެ ޤަޟިއްޔާ ނިމުނުގޮތުގައި ހިމެނޭ ނުކުތާތަކަކީ އެކަމަށް ސިޓީ ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަކީ ހުރަސްއެޅުމާ ނުކުތާތަކާއި، އިންސާފުގެ ދަރަޖަ ފަރާތްތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، މައްސަލަ ގެންގުޅުނު އުސޫލުގައި ޢިއްދަވީމާއި ބަލައިގެ އަންނަނި ކަނޑައެޅުމުގެ ޝަރީޢަތަށް ފޮނުވާލުމަށެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަ ކަމަކީ** އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދައުވާގައި ހުރަހަޅައިވާ އެއްވެސް ދިޔުމެއްކަން އަދި ހުރަސްއަޅައިވާ އެއްވެސް ނުކުތާއެއްކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި އެއްޗެ އަސާސީ ހިނދު ދެކޭސްޓްރޯޓް ކޭހުގެ ނަންބަރު 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމަމުންދިޔައިރު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އާއި 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) އާއި ޝަރީޢަތުގެ ބާރުގެ ދުސްތޫރީ ހިމާޔަތްކަރަން ބޭނުން ހުރަހެއް ނުކުތާ ކަމާއި، މިނޫނާމާއި ދެލެވެން ދުވަހުގެ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުރަހަޅައިވާ ޙައްޤު ބަޔާންކުރަނީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ސާބިތު ކުރުމަށް ދިފާޢުގެ ހުރަހަޅައިވާ އެއްވެސް ދިފާޢުތަކެއްގެ ތެރޭގައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ، ބޯޑުގެ އެންޑް މިނިސްޓްރީ ސަރވިސަސް ޑިޕާޓްމަންޓް، އެއްބަސް ސިޓީ ގެ ނަންބަރު:

153/2017/INDIV/138-LDS4(OTHER) (16 ފެބްރުއަރީ 2016) "އަމިއްލަ މިލްކު ކޮންމެ ގޮތެއް ހިންގަމުންދާ އެކަށީގެން ބޭނުންތަކުގެ ފިހާރަ" މިގޮތުގައި، "މާލޭގެ ސަރަހައްދު"ގެ 243 ނަންބަރު ގޯތި ދޫކުރެވިފައި، އެއްބަސް ސިޓީ ހިސާބު ބޯޑުގެ ބަސްއަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަން ބަލާން ކުރުމަށް ހުރަސް ބިމުގެ ގުރުއަތު ވަނަގެ ބޮޑު އާއި ހިސާބު "ތަޅުމުގެ ސަރަހައްދު"ގެ 243 ނަންބަރު ގޯތި ދޫކުރެވިފައި، އެއްބަސް ސިޓީ ހިސާބު ދިމާލުގެ ބަސްބަލާދެއްވި ކަން ބަލާން ކުރުމަށް ގުރުއަތު ވަނަގެ ބޮޑު ހުރަސް ފައިސާކަން އެގޮތް ޙަޤީޤަތްކަމާއި، ސަރުކާރު ތަޅުމުގެ ސަރަހައްދުން ގޯތި ދޫކުރި ގުރުއަތު ނެގުއިރު 1991 ވަނަ އަހަރުގައި ކަމާއި، އެގުރުއަތުގައި

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ޖިނާއީ ބަޔާން ބައިވެރި ނުވާކަމަށާއި އަދި 2002 ވަނަ އަހަރު މާފުށީ ސަރަހައްދުން

ގެނި ދީނުގެ ބައްލަވާ ގުރޭޑުގެ ކުރިއަށް ޖިނާއީ ބަޔާން ބައިވެރި ވެފައި ނުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ

ފަރާތުން ބޭނުންކުރައްވާފައި އަދި މާފުށީ ސަރަހައްދުގެ 243 ނަންބަރު ގާނޫނު އެއްވެސް އިޖުރާއަތެއް ދެއްކުމުގެ

ބޭނުމަކީ ނަގުން ގާނޫނުގެ ދަށުން ކަމާގުޅޭ ދީނީ ފަރާތުން އެގޮތުގެ އިދާރާތައް ގާނުގެ ތަޙުޤީޤު ހަދައި

މިހާރު އެގޮތުގައި އިދާރީގޮތުން ދިރިއުޅުއްވާ ކަމަށާއި އަދި ހުކުމްތަކު 243 ނަންބަރު ގާނޫނު ސަރުކާރަށް

ނުވަތައިވަނީ އެސަރަހައްދުގައި މިސްކިތުން ބިނާކުރުމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބޭނުންކުރައިވާތީ،

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން މިދައްކާ އެއްވެސް ވާހަކައެއް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އިސްލާމު ގާނޫނުގައި

ނުބައިކަމާއި، މިއަދުވެސް ދަރުމަޖެހިއްވެސް އަދި ހައިކޯޓުގެއްވެސް ބޭނުންކުރައިވެސް، 1991 ވަނަ އަހަރު އަދި 2002

ވަނަ އަހަރު ބަންދަށް ގާނޫނަށް އެދި އިސްތިއުނާފު ކުރުމާ ފަރާތުން ހުށަހަޅައި ނުވާނެ ކަމަށް ކަމާއި

އެނގޭކަމުން، 1991 ވަނަ އަހަރު އަދި 2002 ވަނަ އަހަރު އާދައިސަރު ސަރަހައްދުނުވާތީ މާފުށީ ސަރަހައްދުން

ދީނީ ގެއިތުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ސ.ހިތަދޫ ދިވެހިސަރައްޖޭ ޖިނާއީ ބަޔާނުގައި ބަންދަށް ގާނޫނު ދީނީފަރާތުގައި

ނުނުނުކުރުން ޖިނާއީގެ ބަޔާންގެ އިއްތިފާޤުނުވެސް އެގޮތުގައި، ނަމަވެސް ސ.ހިތަދޫ އާދައިސަރު ސަރަހައްދުގެ

243 ނަންބަރު ގެތި 2018 ސެޕްޓެމްބަރު 02 ގައި ޖިނާއީ ބަޔާން އާ ބަލާލުމަށް، އެގޮތުގެ ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީ

ހައްދައިދިއުމާއި، އެއީ ޖިނާއީ ބަޔާން ގާނޫނަކަށް އެދި 2009 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުމުން، ދީނީ

ގާނޫނުކަމަށް، އެގޮތުގެ ޖިނާއީ ބަޔާނުއަށް 1991 ގައި ނުވަތަ 2002 ގައި ދީނީ ގާނޫނުގެ ބަދަލުގައި

ދިން ގާނޫނު ނުނުކަމަށް އެއީ ޖިނާއީ ބަޔާން ގާނޫނަކަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން ދީނީ ގާނޫނުކަމަށް ބުނެ، ޖިނާއީ

ބަޔާނަށް ހާމަކުރައްވާ ނަންބަރު: GVR-319/2018 (02 ސެޕްޓެމްބަރު 2018) ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީއަށް

އެގޮތުގެ ޖިނާއީ ބަޔާން އަދި ދީނީގައިވާ ގާނޫނުކަށް ނަމަ ނުދީނުވާ ވަރުގެ ދަރުމަހައްކަމަށް ބުނެ ޖިނާއީ

ބަޔާނުގެ ފަރާތުން ދައްކާވަރުވާ ވާހަކަ ތަކަށް ބަލައިލުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދަށް ކުޑަގައި

ދައްވާތަކުވެސް، ޖިނާއީ ބަޔާން އަދި ހަދައިދިނުމާ ނަންބަރު: GVR-319/2018 (02 ސެޕްޓެމްބަރު

2018) ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީ އޭގެ އަސްލު ބާތިލު އެއްކަމަށް (void ab initio) ކަމުގެ މައްޗަށްނުވާތީ، މިގޮތުގެ

ރަޖިސްޓްރީ ހައްދައިދީފައިވަނީ، ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖީނަތު ހަސަންއަށް ބަންޑާރަ ގޯއްޗެއް ދޫކުރިކަން އެގެން ނެތި ހަމައެކަނި ދުރިހަރު ބުނި ބުނުމެއްގެ މައްޗަށް އެކަނި ކަމާއި އެހެންކަމުން އެރަޖިސްޓްރީ ހައްދައިދިން ދިނުމަކީ ޤާނޫނާއި ޚިލާފަށް ހިނގާފައިވާ ކަމެއްކަމަށް ބުނެކަމާއި،

12 ފެބްރުއަރީ 2016 ގައި ޖީނަތު ހަސަންގެ ފަރާތުން، އޯގެއްސަމު ސަރަހައްދުގެ 243 ނަންބަރު ގޯތީގެ އިން ވަކި ކުރުމަށް އެދި ފޯމެއް ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމާއި، އެހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ލޭންޑް، ޕްލޭނިންގ އެންޑް ޖިއޮސްޕޭޝަލް ސަރވިސަސް ޑިޕާޓްމަންޓް، އަށް ސިޓީ ގެ ނަންބަރު: (OTHER)138-LDS4/INDIV/2017/153 "އަމިއްލަ މީހުން ދޫކުރާ ގޯތީގެ އިންވަލިޑްކުރުމަށް އެދޭ ފޯމުގެ ޖަވާބު" އިން 16 ފެބްރުއަރީ 2016 ގައި ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖީނަތު ހަސަން އަށް ދީފައިވާ ޖަވާބުގައި ބުނެފައިވަނީ؛

މިގޯތިބަލަހަމުންދެގައި ހުރި ލިޔުންތަކުން ވިޔަފާރީގެ ނަމުގައި ގޯއްޗެއް ދީފައިވާ ކަން އެނގެންނެތް. ފަހައިއަކު ގޯތި ހަވާލުކުރިކަމުގެ ލިޔުމެއް ނުވަތަ ފުރުޞަތު ނަންބަރެއް ނަމަވެސް އޮތުމަކީ މިގޯތިބަލަހައްޓަމުން ހުރަހެޅުމަށް އެދުމެވެ.

މިފަދައިން ކަން އެގެން އޯއިރު، އޭގެ ގޯތީގެކަން 02 އަހަރާއި 06 މަސްދުވަހުން، 02 ސެޕްޓެމްބަރު 2018 ގައި ޖީނަތު ހަސަންގެ ފަރާތުން ބާޠިލްވެދާނެ ގޯތީގެމަތިން ގޯތި ހަވާލުކުރިކަމުގެ ލިޔުމެއް ނުވަތަ ފުރުޞަތު ނަންބަރެއްވެސް ހުށަހަޅާފައި ނެތީސް، ސ.ހިތަދޫ އޯގެއްސަމު 243 ނަންބަރު ގޯތީގެ ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީއެއް މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ލޭންޑް، ޕްލޭނިންގ އެންޑް ޖިއޮސްޕޭޝަލް ސަރވިސަސް ޑިޕާޓްމަންޓް، އަށް ސިޓީ އިން ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖީނަތު ހަސަންގެ ނަމުގައި ހައްދައިދީފައިވާކަމާއި، އެރަޖިސްޓްރީ ހައްދައިދީފައިވަނީ، 05 އޮގަސްޓު 2018 ގައި، ސ.ހިތަދޫ ސަރަހައްދީގެ މުޙައްމަދު ރަޝީދު އާއި ސ.ހިތަދޫ ހިޔާލިމަންޒިލް އަލީ ހަލީމް އާ ދެމެދުން، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ، ލޭންޑް، ޕްލޭނިންގ އެންޑް ޖިއޮސްޕޭޝަލް ސަރވިސަސް ޑިޕާޓްމަންޓްގެ އަށް ސިޓީ އަށް ދީފައިވާ ބަޔާނުގެ މައްޗަށް ބިރަވޭ ކަމާއި، މިދެމުން ދީފައިވާ ބަޔާނަށް އެބަޔާނުގައި އޮންނަނީ،

ސ.ހިތަދޫ، ރިކްލަމޭޝަން ގޭގެ ޖީނަތު ހަސަނަށް މާލެސްދޫ ސަރަހައްދުގެ ގޯތީގެ ނަންބަރު 243 ލިބުނު ކަން އަދުގަނޑަށް އެނގެއެވެ. އަދުގަނޑަށް އެފިޑޭވިޓްތަކުގައި އެގްރީމަންޓު ބިން ހަވާލުކުރެވި، އަދި ފަހުން މިބިން ވަނީ ދައުލަތަށް ނެގިއެވެ. މިއީ އަދުގަނޑުގެ ބެއްދި ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް މަޤުބޫލު ކަމެއްނެތި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އިން ކަނޑައެޅުއްވި ގޯތިތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީއަށް ދީފައިވާ ބަޔާން ބަޔާންކުރެއެވެ.

މިފަދައިން ކަމަށްވާއިރު، ބަޔާންދިން ދެމީހުން ދީފައިވާ ބަޔާނަކީ ވަންހަނާވާ ބަޔާންތަކާއި ހަމަޖެހޭ ބަޔާނެއްކަން ފެނުނަކަސް ބިމާ ގުޅިގެން ދީފައިވާ ބަޔާންތަކުގައި، އޭރު، ޖީނަތު ހަސަންގެ އިއުތިރާފުން 1991 ވަނަ އަހަރު އަދި 2002 ވަނަ އަހަރު ޖީނަތު ހަސަނަށް އޮޅިގެން ސަރަހައްދުން އަދި މާލެސްދޫ ސަރަހައްދުން ގޯތެއް ލިބިފައި ނުވާކަން އެނގެން އޮތުމުން، އަދި މިދެމީހުންގެ ބަޔާނުގައި މާލެސްދޫ ސަރަހައްދުގެ 243 ނަންބަރު ގޯތި ދައުލަތަށް ނެގިކަން ބަޔާންކޮށްފައިވުމުން، މާލެސްދޫ ސަރަހައްދުގެ 243 ނަންބަރު ގޯތީގައި މިހާރުވެސް މީހުން ދިރިއުޅޭކަން އެނގެން އޮތުމުން، މިދެމީހުންގެ ބަޔާނަކީ ވަންހަނާ ހުރި ޙަޤީޤަތާ ހަމަޖެހޭ ބަޔާނެއްކަމަށް ބަލައިގެން، ބަޔާންދޭއިރު ފާހަގަކުރެވެނެ، ދަދު ކޮޅެއްގައި އިސްތިހާރު ކުރާ ފަރާތުން ބައިވެރިކުރުމަށް ދަރުވާ ސާބިތުވާ ފަރާތް ހެދި ހުށަހެޅުއްވިކަން އެނގެން އޮތުމުން، މިބާރުތަކުގައި ދަޢުވާ ފަރާތުން ފަރާތް ބަލާ ސާބިތު ކަމެއްނެތުމުގެ ގޮތުން ސާބިތު ކަމެއްނުވާ ފާހަގަ ކުރެވޭ ބަޔާނެއް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމުގެ ކަރުދާހުގެ ނެތުމުން، އެހެނީ، ފަދަ ބަޔާނާއި ސާބިތު ކަމެއްނުވާ ބަޔާނާއި ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޔާން ހާމަކުރާ މިގޮތަށް ދަޢުވާ ހުށަހެޅުއްވި ގޮތުގެ ބަޔާނާ ހުސްވެފައިވާ ބަޔާން ބަލާ ގޮތެއް ނެތުމުން، ޖީނަތު ހަސަންގެ ނަމުގައި ހަރަދު ކުރެވިފައިވާ ބަޔާން ސާބިތު ނުވާތީ، ދަޢުވާ ދެވުނު ހުރިހާ ބަޔާނެއް ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ބަދަލުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ނުލިބޭތީ، ފުރިހަމަ ބަޔާނެއް ދީފައިވާ މިގޮތަށް ދަޢުވާ ލިބިގަތުމުގެ ފުރުސަތު ޖީނަތު ހަސަން ދޫކޮށްލާފައިވާ ގޮތުގެ ބަޔާން ސާބިތުވާ ޖީނަތު ހަސަން ގޯތިކަމުގައި 2009 ވަނަ އަހަރު ހުށަހެޅުމުން ދޫކުރެވިފައިވާ ގޯތިކޮށްދިނުމުން ޖީނަތު ހަސަން ބޭނުންކުރެވިފައިވާތީ، ޖީނަތު ހަސަން ބަލާ މިބާރުތަކުގެ ބަޔާނުގައި ޤާނޫނީ ސާބިތު ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ޖީނަތު ހަސަން ކަމާއި،

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ ޤަވާއިދުތަކަށް ބަލާއިރު، ބަންޑާރަ ގެއްލުކަން އެދި ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅިފައިވާ ޤާނޫނާއި ޤަވާއިދުގެ ދަށުން އެކަމަށް އެދި ހުށަހެޅުމަށް އާންމުކޮށް އިޢުލާން ކުރުމުންކަން އެގެން އޮވެއި، 1991 ވަނަ އަހަރާއި 2002 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭން، ސ.ހިތަދޫ ޕޯޓްއެސަޖު ސަރަހައްދާއި މަރަދޫ ސަރަހައްދާއި ދެ ސަރަހައްދުން ބަންޑާރަ ގެއްލު ދޫކުރުމަށް އިޢުލާންކޮށްފައި ނުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާއިރު، ޖިނާޔަތް ހަސަންއަށް ލިބުނު ގެއްލުން، 2009 ވަނަ އަހަރު ޤާނޫނާއި ޤަވާއިދުގައި ވާގޮތުގެ މަތިން ކުރުވުނު އިޢުލާނަކަށް ޖިނާޔަތް ހަސަން ދިން އިޖާބައްގެ ސަރަބޯން އެނގޭނެ ލިބުނު ގެއްލުމަށް ބަދަލު ކުރުނުކަށް ސާބިތުވާ ޖިނާޔަތް ހަސަން ކަމާއި، ޖިނާޔަތް ހަސަން ހުށަހަޅާ ވަޒީރު ރަޖިސްޓްރީއަކު އެގެ ރަޖިސްޓްރީގެ ޝައުޤުވެރިކަން ޕްރޮޕަޓީ ލިބުން ކަމަށް ފުދޭން އެއީ އޭގެ ބާރުގައި ޖިނާޔަތް ހަސަން ހަނި ޤާނޫނާއި ޤަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ބަންޑާރަ ގެއްލުން ދޫކުރުމަށް ކަމުގެ ކާފީ ހެއްކެއް ކަމުގައި ބެލިފައިނުވާ ހެއްކެއް ނުވަތަ ޤަރީނާއެއް ނޫންކަމާއި އެ ވަގުތު ރަޖިސްޓްރީ ހެއްދުމުގެ ކުރިން ދަށުވެގައި ބައްސަލުކޮށް ބަންޑާރަ ގެއްލުވުނު ޖިނާޔަތް ހަސަން ދޫކުރުމަށް އެނގޭނެ ޖިނާޔަތް ގެއްލުން ދިނުމާއި އެކަން ކުރުމަށް އެކަށީގެން އޮވޭ ބަދަލު ހުށަހެޅޭނެ ހެކި ނުވަތަ ޤަރީނާއެއް ނުވަތަ ދަލީލެއް ޖިނާޔަތް ހަސަންގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިދީފައިވާ ހެއްކެއް ނުވަތަ ހުށަހެޅި ޤާނޫނީ ޤަވާއިދަށް ނިސްބަތްވާކަމާއި، މިގޮތުން އިމާރާތާއި ގެއްލުވުނު ރަޖިސްޓްރީގެ ބަދަލަށް ޝައުޤުވެރިކަން ބަދަލު ކުރުވުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2014/SC-A/03 (އާއިޝަތު މޫސާ ވ. ހދ.ކުޅުދުއްފުށި ކައުންސިލް އިދާރާ އަދި އިތުރު އެކަކު) ޤަޟިއްޔާއިން ބަޔާނި ނިންމާފައިވާ ނިންމުމުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެ؛

" ....ހދ.ކުޅުދުއްފުށީ ސަރުކާރާއި އެބަދުލުކުރުމާ މޫސާގެ ގެއްލުކަން، އޭނާގެ ނަމުގައި 1987 ގައި ހަދާދިފައިވާ ބައާނުވެދިހަ ސަރުކާރު އިމާރާތާއި ގޮތުގެ ރަޖިސްޓްރީއިން ފެންނަން އޮތް އޮތުން ނަގުލުރާވަރުގެ އެފަދަ ލިޔުމެއް ނެތުކަމާއި، ސަރުކާރާ މޫސާ އިބްރާހީމްގެ ގެއްލުކަން އެނގޭނެ ރަސްމީ ލިޔުމެއް ނެތުކަމާއި، ޝަރީޢަތުން ނުވަތަ ޤާނޫނުކަން ލިޔުމެއް އޮތުން ލާޒިމުކުރާ ކަމެއްގައި ހުށަހެޅޭ ކަމުގައި ބަދަލު ސާބިތުކުރާ ހަމަ އެ ލިޔުމެއްކަމަން ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ހުއްކާބަހޭ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފުކުރުން ސަރަޙައްދު

2011/HC-A/229 ޤަޟިއްޔާގައި ޗާގަ ކޯޓުގައި އޮންނަ އޮޅުމަށް ބަޔާނެއް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ބެންޗުތަކުން ޤަޟިއްޔާގައި ތަޙުޤީޤު ކޯޓުތަކާ އުސޫލަކީ ބަޔާންކޮށްދޭގައި، މަދަނީ ފުސޫލާތްތަކުގައި މުޢާމަލާތްތައް ތާބިޢުކުރަންބަކައި އުކުޅަތަކާވާ ޚާއްސަ ޢާއްމު މުސްތަނަދުކުރުން ނުވަތަ ފާސްކުރުމުން މުޢާމަލާތް ތަބާވުމާ ތަކުރާރުކަމަށް ޢާއްމު މުސްތަނަދުވެ ޢުމުން ޤާނޫނީ ބާރުލިބިގެން، އެފަދަ ޢާއްމު ދަލީލުތަކުން ތަބާވާން އެންނަ ކަމަކާއި ޚިލާފަށް، އެއްޗެއް އެބުނެފައިވާ ގޮތުގައި، ކަމެއް ތަބާވުމަށްޓަކައި ހުރި އެފަދަ ޢާއްމު ދަލީލުތަކުން ކަމުގައި އެންނަ އެބުނެވުނުކަމާއި، މި އެބުނެފައި އިސްތިސްނާއެއް ނެތި އެންނަ މުޢާމަލާތު އެބުނެފައިވާ ނުންނަކަން ހަމަޖެހުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 24/76 (ހެކީގެ ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާއިން އެނގެން އޮންނައިރު، ބެންޗުގައި މުޢާމަލާތުގެ އެބުނެފައި މި މުއްސަނދިގައި ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ މެދުން ތަޞައްވުރުކުރުން އެބުނެއް ނުންނަކަމާ، އެހެނީ އިސްލާމް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުން ސަލާމަތީ އިމާރާތެއް ގާއިމު ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ މިމުއްސަނދިގައި މުޢާމަލާތުގެ މުޢާމަލާތުކުރެވޭ ޙަޤީޤަތް ނިޔާވެ ދަޢުވާކުރަނީ ނުންނަކަމަށް، ނަމަވެސް އެ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް ގޮތުގައި ޝަރީޢަތް ޙާޟިރުކުރަމުން ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުން ބެލިއިރު ޤާނޫނީ ފުރާނަ ބަޔާނެއް، ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ އިޖުރާއަތު ސާބިތުކުރާ ޤަވާޢިދު ވަޒަންކޮށް ދަޢުވާ ފުރިހަމަވާނެ ކަމުގެ ޝަރުޢީ ދަލީލެއް ނެތުމާއި، ސ.ހިތަދޫ ހަވީރު ހުރިހާ ދަޢުވާތަކެއް އޮތްކަމަށް ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ޝަރީޢަތް ގޮތުގައި ބެލުމުގެ 17/B12C/2010 ޤަޟިއްޔާގައި ޙާޟިރުވި ދަޢުވާގެ ފަރާތުން އެކަން މުޢާމަލާތުކުރެވިފައިވާ، މިމުއްސަނދިގައި ދަރަޖާ ޙައްޤުވާ އިޖުރާއަތުކުރިން ދަޢުވާ އެއް، ސ.ހިތަދޫ ހަވީރު ކައުންސިލްގެ ވިލާތުގެ ދަޢުވާ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ޝަރީޢަތް ދަޢުވާފުރިހަމަވާ ފަރާތުގައި އެއްގޮތަކަށް މުޢާމަލާތުކުރި ދަރަޖާ ހުރިހާ ޝަރީޢަތުގެ ދަޢުވާ ކަނޑައަޅާ، މިވަގުތު ދަޢުވާކުރާ ސަލާމަތީއަކީ އެއްގޮތް ދަޢުވާގެ ފުރިހަމަވެއްޖެ އިޖުރާއަތުކުރިން ދަޢުވާ މިކަންތައްކަން ނުވަތަ އެއް ޝަރީޢަތް އަދި ޙަޤީޤަތް ހަމަޖެހޭ މަތިން ޢާއްޔަނުކޮށް ބަލައިގަތުމަކީ ދަރަޖާގައިވާ ބެލެއްކަން އެ ދަޢުވާ މުޢާމަލާތު ބިނާކުރަމުންނެވެ، އެއީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތުގެ ޝަރީޢަތު ހަވީރުންނުގެ ތަރުޖަމާކުރެވޭ މުޢާމަލާތުގައި އެއްގޮތްވާނެކަން ވަޒަންކޮށްފައިވާތީއެވެ، ނަމަވެސް އެކަން މުޢާމަލާތުކުރިން އެއްވެސް މުސްތަޤްބަލް ހުކުމް ނުވަތަ ފުރިހަމަވެވޭ ހުކުމަކާއި ނަމެއް.

އެކަން ބާޠިލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީއިން ހުށަހަޅާ ނުވަތަ ދަޢުވާކުރި މި މައްސަލާގައި އޭގެ ބަޔާންކޮށްދީ ޖަމާޢަތުން ކުރެވިފައިވާ ހދ.ކުޅުދުއްފުށީ ސައިޓާގެ ރަޖިސްޓްރީކުރަން ބުނުމަކީ ނުވަތަ އިސްތިޢުނާފު ކުރުމަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަޔަކަށް އަސާސެއްގެ މައްޗަކުން ބިނާވެގެންވާ ކަމެއް ނޫންކަން އަންގައިން އޮވެއެވެ.

މިއުސޫލަށް ބެލުމުންވެސް، ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާގައި ބަޔާން ކުރާ ނަންބަރު:GVR-319/2018 ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީއަކީ އޭގެ ޗާޓުގައި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ރަޖިސްޓްރީއެއްކަމަށް ފެނުން، އެރަޖިސްޓްރީގެ ބަޔާންކުރާގޮތުގައި އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފޯމުން ތަފްސީލުކޮށްފައިވާ ރަޖިސްޓްރީއެއް ކަމާއި، އަދި އަމަލު ހިމަނާ ދެރަޖިސްޓަރު ކޮޕީގެ ބޭނުންކުރާ ނަންބަރު 130/S2C/2019 ޒޯނިންގްއާގައި އައްޑޫ ސިޓީ ކައުންސިލްގެ ފޯމުން ހުށަހެޅި ކިޔާދީ ހުރިތަކުން އެކަން ބާޠިލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން، މިމައްސަލައިގައި ދަޢުވާ ކުރައްވާ ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖިނަޓު ބަހަމަށް ފަރާތުން ފޮނުވިގެން ދަޢުވާގެ ރަޖިސްޓްރީ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން އެއްގަމުގެ ބާޠިލުކުރުމަށް ދިޔާއި ހަމަ ހަމަކަމެއް ބޭނުކަމާ، މިގޮތުން ފޮނުވާލި ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީ ހަމަޖެހިފައިވާ ސ.ހިތަދޫ އޮޑިޓަރު ގޯތިގެ ނަންބަރު 243 ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖިނަޓު ބަހަމަށް ހަމަ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާގެ މަތިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަސްދީޤުކޮށް އެ ފަރާތުން ބާޠިލުކޮށްދެއްވުމަށް ދެންނެވީމާ، އެއީ ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީ ހަމަޖެހިފައިވާ ކުރިންވެސް ބާޠިލުވެފައިވާ ކަމަށް ބަލާފައިވާ އޮތޯރިޓީއާއި ބެހޭގޮތުން، ނަމަވެސް އެކަން ބާޠިލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން މުސްތަޤްބަލު ހިނގާ ނުވަތަ ދިރިއުޅުއްވުމަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ނުވަތަ، އެކަން ބާޠިލުކުރުމަށް އޮތޯރިޓީން ހުށަހަޅާ ނުވަތަ ދަޢުވާކުރި މި މައްސަލާގައި އޭގެ ބަޔާންކޮށްދީ ޖަމާޢަތުން ކުރެވިފައިވާ ނަންބަރު:GVR-319/2018 ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީކުރަން ބުނުމަކީ ނުވަތަ އިސްތިޢުނާފު ކުރުމަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ބަޔަކަށް އަސާސެއްގެ މައްޗަކުން ބިނާވެގެންވާ ކަމެއް ނޫންކަން އަންގައިން އޮވެއެވެ.

(ނ) **ދެވަނަ ކަމަކީ** ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ އެއްގޮތަށް

ގޮތުގެ މަތިން ދަޢުވާގައި ބައްލަވާކަށް ބިނާކުރެވިފައިވާ އަސާސެއް އެއްވެސް ބަޔާނެއް

ޚިލާފަށްކަން ޤާނޫނާ ލިބިފައިވާ ގެއްލުން އެފަރާތަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ނެތިޔަސް ގެއްލުމެއް ސާބިތުކޮށްދިނުމުގައި ނުވާކަމަށް ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ޙުކުމުގެ 5·1 ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 ޤަޟިއްޔާގެ ފުރަގަހުކުރުން ނުކުތާތަކުގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާތައް އެކުލަވާލައި ގުޅިގެން ދުވަހާބެހޭ ދަރުއި ވާހަކަތަކަން ބަލާއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 10 ވަނަ މާއްދާ[1]ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ގޯތި އެދުމަށް އިމާރާތްކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި 4 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެކަށައަޅާ ބިމުން ދިރިއުޅުމަށް ގޯތި ދޫކުރަނީ، މިނިސްޓްރީ ކަނޑައަޅައި އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރާ އުސޫލުތަކާ ކަމާބެހޭ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލަކުން، އަތޮޅު ނުވަތަ ސިޓީއަށް ނިސްބަތްވާ ކައުންސިލަކުންނެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރިއުޅުމަށް ގޯތި ދޫކުރަނީ، އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރާ އުސޫލުތަކާ ކަމާބެހޭ ގަވާއިދުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންކަން އެގޭން އޮންނަކަމާއި، އެޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ؛

މިޤާނޫނުގެ 10ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދިރިއުޅުމަށް ބަންޑާރަ ގޯތި ދޫކުރެވޭނީ، ތިރީގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

(ށ) ދިރިއުޅުމަށް ބަންޑާރަ ގޯތި ދޫކުރަންވާނީ، މިޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

މިފަދައިން ކަމަށްވާތީ، ދިރިއުޅުމަށް ބަންޑާރަ ގޯތި ދޫކުރެވޭނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 1/2002(ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ "ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ބަންޑާރަ ގޯތި ދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު"

[1] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 26/2014 (ބައެއް ޤާނޫނުތަކަށް އިސްލާޙުގެނައުމުގެ ޤާނޫނު 2014)ގެ 7 ވަނަ މާއްދާއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 10 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާޙު ކުރެވިފައި.

ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީންކަމާއި، އަދި ހަމައެހެންމެ، ބިމާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

(ހ) ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ގެދޮރު އެޅުމަށާއި އިމާރާތްކުރުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާއާއި 4 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެކަށައަޅާ ބިމުން، ގޯތި ދޫކުރުމަށް، އެފަހަރަކު ކަނޑައަޅާ ސަރަޙައްދަކުން ގޯއްޗަކަށް އެދުންވެރި، އެސަރަޙައްދަކުން ގޯތިދޫކުރަން ހަމަޖެހިއްޖެކަމާއި، ގޯއްޗަކަށް އެދި ހުށަހެޅުމަށް އާންމުކޮށް އިޢުލާނު ކުރުމުން، ގޯއްޗަށް އެދޭމީހާ ގޯއްޗަށް އެދޭ ފޯމު ފުރިހަމަކޮށް، ގޯތި ދޫކުރަން އިޢުލާން ކުރި އޮފީހަކަށް ހުށަހެޅުމުންނެވެ.

(ނ) މިމާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން، ބަލާއިރު ގޯތި ދޫކުރަން އިޢުލާން ކުރުމުން، މިޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާ ކޮންމެ މީހަކު، ބަލާއިރު ގޯތިތަކެއް އެދި، މިމާއްދާގެ (ހ)ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

މިފަދައިންނެވެ. އަދި "ދިރިއުޅުމަށްޓަކައި ބަލާއިރު ގޯތި ދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު" ގެ 13 ވަނަ މާއްދާއި 14 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ގޯއްޗަށް އެދި ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން ގޯތި ދޫކުރުމަށް އާންމުކޮށް އިޢުލާން ކުރަންޖެހޭކަން އެގޮތް އެނގެންކަމާއި، 13 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

މިގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ގޯތި ދޫކުރުމަށް ހަމަޖެހުމުން، ތިރީގައިވާ ކަންކަން އެނގޭނެއެވެ، ގޯތި ދޫކުރާ ފަރާތުން އާންމުކޮށް އިޢުލާން ކުރަންވާނެއެވެ.

އެއްކަމަކު އެމާއްދާގެ (ހ) އިން (ވ) އަށް ބަޔާން ކޮށްފައިވާ އިޢުލާނުން އެގޮތް އެނގެންޖެހޭ ކަންކަން ކަމާއި، އެގޮތުން "ގޯތި ދޫކުރާ ސަރަޙައްދު" އިޢުލާނުގައި ބަޔާން ކުރަންޖެހޭކަން އެމާއްދާގެ (ނ) އިން އެނގެން އެނގެންކަމާއި، އަދި މިގަވާއިދުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ގޯއްޗަކަށް އެދިހުށަހަޅަން ބޭނުންވާ އެ ސަރަޙައްދަކުން ގޯތި ދޫކުރަން ހަމަޖެހިއްޖެކަމާއި، ގޯއްޗަކަށް އެދި ހުށަހެޅުމަށް އާންމުކޮށް އިޢުލާނު ކުރުމުން، ގޯއްޗަށް އެދޭމީހާ ގޯއްޗަށް އެދޭ ފޯމު ފުރިހަމަކޮށް، ގޯތި ދޫކުރުމުގެ އިޢުލާނުގައި އަންގާފައިވާ ހުށަހެޅުމުންނެވެ.

މިފައިސާ ކަމަށްވާތީ، ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކަށް ނުވަތަ ކައުންސިލް އިދާރާއަކަށް ގެއްލުމެއް ދޫކޮށްދިނުމަށް

އެދި ފޯމެއް ނުވަތަ ސިޓީއެއް ހުށަހަޅުއްވަނީ، ބިމާބެހޭ ޤާނޫނާއި ޤަވާއިދުގެ ބޭނުމަށް ގެއްލުން އެދުނީ ކަމަށް ބެލެވޭނެ

ނޯޓިކާމީ ގެއްލުން އެދުނީ ކަމަށް ބެލެވޭނީ، ބައިންޑިމަ ގަވާއިދުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތަށް އަމަލު

ކުރުމުން ކަމާއި، މިމައްސަލައިގައި، ޖިނާއީ ޝަރުޢަތުގެ އިޖްރާއާތުން އެގޭން އޮތީ، 1991 ވަނަ އަހަރު އަދި

2002 ވަނަ އަހަރު ގެއްލަން އެދި ޖިނާއީ ޝަރުތު ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަން ކަމާއި ނަމަވެސް ޖިނާއީ ޝަރުތު

ގެއްލަން އެދި ހުށަހެޅީ 2009 ވަނަ އަހަރުގައި ކަމަށާއި، 2009 ވަނަ އަހަރު ސ.ހިތަދޫ އޭރުއްސަރު ސަރަހައްދުން

ގޮތް ދޫކުރުމަށް އިޢާދަކޮށް ނުވާކަމަށް ފާހަގަކޮށް ބެލިއިރު، ޖިނާއީ ޝަރުތު 2009

ވަނަ އަހަރު ބަންޑަރު ގެއްލަން އެދި ހުށަހެޅުމުން ހުށަހެޅި ފޯމެއް ޖިނާއީ ޝަރުތު ބަލައިނުގަނެ

ކޮންމެވެސް ނުވައިދޭ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ ފޯރމް، ބިލްޑިންގ އެންޑް

މިނިސްޓްރީ ސަރވިސަސް ޑިޕާޓްމަންޓް، އަހުރު ސިޓީ ގެ ނަންބަރު:

"އަލިއަށް މިހެން ތަރުތީބު ގޮތުގެ އިންވެސްޓްމަންޓް އެދި ފޯމްގެ (OTHER)138-LDS4/INDIV/2017/153

ޖަވާބު" އިން 16 ފެބްރުއަރީ 2016 ގައި ސ.ހިތަދޫ ރިޖިސްޓްރީ ޖިނާއީ ޝަރުތު އަށް ދިނުމަށް ޖަވާބުގައި

މިޖީރިބިމަށްގައި ހުރި ލިއުންތަކަށް ބިނާކުރެވޭގޮތް ނަގުގައި ގެއްލުން ލިބުނުކަން ކަން އެގެންނެތެވެ. ފަހުއެކަށް

ގޮތް ހަމަޖެހިގެންފުރި ލިޔުމުން ނުވަތަ ދުރުގައި ނަންބަރުން ނަމަވެސް ރަސްމީކަމަށް މިޖީރިބިމަށްބަލަ ހުށަހެޅުނު

އެއްގޮތް. މިފަދައިން ބައްޓަންކޮށް ރައްޔަތު އެދިފަ އެއްފަރާތް ލިޔުމުން ނުވަތަ ދުރުގައި ނަންބަރުންފަސް ގޮތަށްފައި

ނުވަތަ، 2018 ސެޕްޓެމްބަރ 02 ގައި ދެލިބުނުގެ ބައެއް ނުވަތަ އިތުރު ހަމައިތިރިވައިގާ ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީއަށް،

ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއަކުން ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ރަޖިސްޓްރީއެއް ކަމަށް

ބެލެވިފައި ނުވާއިރު، ގާނޫނު ނަންބަރު 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ގާނޫނު)ގެ ދަށުން ހެދިފައިވާ "ބަންޑާރަ

ގެއްލޭއިރު އިމާރާތް ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމާއިބެހޭ ގަވާއިދު" ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީ ހަމައެކަނި ހިމަނަންވާނީ ކަމަށް ބައްޓަން

ކުރުމަށް ގޮތުގެމަތިން ބެލުމަށް ތެރޭގައި އެގަވާއިދުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "ގޮތް ދޫކުރި ތާރީޚް" ބަޔާން

ކުރަން އޮތުމުން، ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖިނާއީ ޝަރުތު އަށް ދޫކުރެވިފައިވާ ނަންބަރު: GVR-319/2018

(02 ސެޕްޓެމްބަރު 2018) "ގޯތީގެ ވަގުތީ ރަޖިސްޓަރީ"ގައި ޖީނަތު ހަސަން އަށް ވަގުތީ ގޮތުން ރަޖިސްޓަރީ ކޮށްދިން ގޯތި ޖީނަތު ހަސަންއަށް ދޫކުރި ތާރީޚް ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާކަމާއި ހަމައެކަނި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ގޯތި ހަވާލުކުރުން ތާރީޚް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައި 02 ސެޕްޓެމްބަރު 2018 ކަމާއި، މިރަޖިސްޓަރީގައި އޮތް "ގޯތީގެ ޗާޓު"ގެ ތިރިން ލިޔެފައިވާ ބަޔާނުގައި؛

> މިއީ، 2002 ވަނަ އަހަރު ހިތަދޫ މާފަންނު ސަރަހައްދުން ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖީނަތު ހަސަންއަށް ދޫކުރެވިފައިވާ 243 ނަންބަރު ގޯތި 2011 ވަނަ އަހަރު، ދައުރުގެ ސަރުކާރުން ވަކިކޮށްފައިވާތީ، ވަކިކުރުމުން ގޯތިތައް އަލުން ދޫކުރުމަށް ނިންމުމާއި ގުޅިގެން 02.09.2018 ގައި ޖީނަތު ހަސަންއާއި ގޯތި ހަވާލު ކުރުމަށްފަހު ހަދައިދޭ ގޯތީގެ ވަގުތީ ރަޖިސްޓަރީއެވެ.

މިފަދައިން ބަޔާން ކޮށްފައިވާއިރު، 2002 ވަނަ އަހަރު ސ.ހިތަދޫ މާފަންނު ސަރަހައްދުން ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖީނަތު ހަސަންއަށް ގޯއްޓެއް ދިނުމަށް ނިންމާކަމާއި އަދި ގުޅުއަޅުގައިވާ ބައިވެރިވުމަށް ނިންމާކަން ޖީނަތު ހަސަންގެ އަމިއްލަ އިޤްރާރުން އެގޭން އޮތުމުން، ބައްޔާންކޮށްދީ ވަގުތީ ރަޖިސްޓަރީގައި ލިޔެފައިވާ ތާރީޚަކީ އޭގެ ޗާޓުން ސާބިތު ވާހަކަ ދޭހަ ނުކުރާކަން އެނގެއެވެ.

(ނ) ތިންވަނަ ކަމަކީ، ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ 4.4 ގައި ރަޖިސްޓަރީ ހަދާފައިވާ ގޮތާ ބެހޭގޮތުން ތަރުތީބުން ނުހިންގައި ހަމައެކަނި ރަޖިސްޓަރީ ބާޠިލުކުރުމަށް އަދި ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އައްޑޫ ހިތަދޫ ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ، ޤާނޫނު އަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ނ) ގެ ދަށުގައި ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާއި ގުޅިގެން ދެފަރާތުން ދެއްކުމާއި ވަކާލާތުކަން ބަލާއިރު، ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ޤާނޫނީ ގޮތުގައި ހިންގަން ކޮށްފައިވާ ކަންކަން ތަރުތީބުކުރުމުގެ ބާރު ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ހުރަހަޅައިދެވޭ ތަރުތީބު ކުރުމާއި މަދަނީ ޤާނޫނުތަކެއްގެ ތަޢުލީމް ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން ދޫކޮށްފައިވާ ރަޖިސްޓަރީއެއްގެ ބައިބަލަހައްޓާދޭ ގޮތް ކަނޑައަޅުއްވަން އެކަން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅައިދެވޭން ބެލުމަށް ތަރުތީބު ދީ ބާވަތްތަކެއްގެ ދީ މައްސަލަތަކެއް ކަމާއި، ޤާނޫނާއި ޚިލާފުވާ ގޮތަކަށް ވަކި ފަރާތްތަކަށް ނަގާއިގެ

ފައިދާއެއް ހޯދައިދިނުމަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ގާނޫނާއި ޤަވާއިދާ ޚިލާފަށް ކޮށްފައިވާ ކަމެއް ތަޢާރުޟުވާކަން އެކަން ކުރި ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޚިޔާރުވެ އަރައިދިނުމަށް އެދުމާއި އެކަމުގެ ތަޙުޤީޤުން އުފެއްދި މުޢާމަލާތްތަކުގެ ސަބަބަކަން ކަނޑައެޅުމާ މިއީ ދެކޮޅުހެދުމެއްކަމުގައި، ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ހައުސިންގ އެންޑް އިންފްރާސްޓްރަކްޗަރ އިން ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖީނަސް ބަސަސްއަން ދުސްތޫރުގައިވާ ނަންބަރު: 2018/319 ގޯތީގެ ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީއަކީ އެއްވެސް ޝަރުޠެއްގެ މައްޗަށް ބިނާނުކުރެވޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ގާނޫނާއި ޤަވާއިދު ޚިލާފަށް ހަދާފައިވާ ރަޖިސްޓްރީއަކަށްވާތީ އެ ރަޖިސްޓްރީ އަކީ ބާޠިލު ރަޖިސްޓްރީއެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި އެރަޖިސްޓްރީ ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށް އެދިފައިވާ މައްސަލައެއްކަމަށްވާއިރު، އެކަން ކުރި މިހެން ތަބްޔީނުން ހޯދައި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެބައެއްގެ މައްޗަށް ޚިޔާލު އެދުމަކީ ޖިނާއީ ޖަބަރުވުމުގެ މައްސަލައެއްކަމަށްވާއިރު، އެފަދަ ތަބްޔީނުކުރާ ނިޔާއެއް އެފަދަ ރަޖިސްޓްރީއެއްގެ ބައްބަކަން ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ނިޔާއެއްގެ މައްޗަށް ބެލުމުގެ މަޝްވަރާ މިސާލަކަށް ގޮތުން ނިންމާފައިވާކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ މުދާ ހޯދުމާއި، މިލްކުކުރުމާއި، ވަކުފުކުރުމާއި، ދިނުމާއި، މީރާހުން މުޢާމަލާތްކުރުމުގެ ޙައްޤު ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް ލިބިދީފައި އޮތް ޙައްޤުތަކުގެ މާނައިގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނާއި ޚިލާފު ނޫން ގޮތަކުން ހިނގާފައިވާ މުޢާމަލާތެއް ނޫންކަމާއި، މުދާ ނިސްބަތްވާ ސަރުކާރުގެ އިދާރާ ސ.ހިތަދޫ ކައުންސިލް އިދާރާގެ ސިޓީ ނަންބަރު 243 ގެ ސ.ހިތަދޫ ރިވަރސައިޑް ޖީނަސް ބަސަސްއަން މަތިން ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަމުން ކަނޑައެޅިފައިވާ ބިމާބެހޭ ގާނޫނާއި ޤަވާއިދު ތެރޭގައި ހިމެނޭ އުސޫލެއް ނެތްކަން ދަށުކޯޓުން ހުކުމްކުރުމާއި، އިސްތިއުނާފުކުރަނީ ފުރަތަމަ ހުކުމްކުރިކަމާއި ޖީނަސް ބަސަސްއަން ޝަރީޢަތުގައި ވާހަކަދައްކާ ހުކުމްދިނުމަށް ވަގުތީ ރަޖިސްޓްރީގައި ޖެހިފައިވާ ތާރީޚުން ސާބިތުކުރުން ދަތިވަމުން ޝަރީޢަތް ހުށަހެޅި ބަސަސްއަން އޭގެ މަޤާމު ތާރީޚު ގާނޫނާއި އެއްގޮތްކަމުގައި ސާބިތުވާނެކަމާއި އެކަން ނުކުރެވޭނެ އިޖުރާ އަރުވަނީ ހައްޤުގެ ޖީނަސް ބަސަސްއަން ފުރަތަމަ ހުކުމްދިނުމާއި ނިންމާފައެވެ.

މަތީގައިވާ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންނަން އިއްތިފާގުން ފެނުނީ އައްޑޫ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ކަމަށެވެ.

- <u>ޙުކުމް:</u>

ދެންނެވި، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، އައްޑޫ ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 130/S2C/2019 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގެ ފޯނުގައި އެއްޗެހިން ކޯޓަށް ހުކުމާއި ކަމަށްވާތީ، އެ ހުކުމަކީ ޤާނޫނާ ޚިލާފު ހުކުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ސ.ހިތަދޫ ދިވެހިސަރުކާރުގެ ޖަނަރަލް ހޮސްޕިޓަލްގައި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތުގެ އެންމެ އިންޖިނިއަރިންގ ޑިވިޜަނުން، ފޯމް، ބެލެވޭގެ އެންމެ މުނިސިޕަލް ސަރވިސަސް ޑިޕާޓްމަންޓް، އެއްވެސް ސިޓީ އިން ހަދައިދީފައިވާ ނަންބަރު: GVR-319/2018 (02 ސެޕްޓެމްބަރ 2018) ގެކޮޅު ވަގުތީ ދަތުރުކުރުމުގެ އަދި ފާސްކޮށްފައިވާ ނަންބަރު: 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) އާއި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ "ދިރިއުޅުމުގެ ބޭނުމަށް ބިން ދޫކުރުމުގެ ގަވާއިދު" އާ އަދި އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާފައިވާ "ބިން ދެއްކުމާއި އިމާރާތް ކުރިއަށްދާ ކުއްޔަށްދޭ ގަވާއިދު" އާ ޚިލާފަށް ހަދާފައިވާ ކުރިއަށްދާ ގޮތަކަށް ހަދާފައިވާ ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެކުރިއަށްދާ އަމަލު އޮތް އަދި އެޑްމިން ބާތިލް ކުރިއަށްދާ ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ކަނޑައަޅައި ހުކުމް ކޮށްފީމެވެ.